

Király Ignác

Hitvestársak, sorstársak...

Mottó: Egymás irgalmára és támaszára szorulunk!

Nincs menekvés. **Emberhez méltóan élni kötelesség.** Akár házasságon kívül, akár házasságban. Házastársi, hitvestársi álmunk és álmodásaink nem egészen a valóságra épültek, épülnek. Házasságkötéskor igent mondtunk arra, hogy boldogok akarunk lenni. Hogyan? Úgy, hogy a párom értem éljen? Úgy, hogy érte éljek? Úgy, hogy Istenünkért éljünk együtt? Ezekre a kérdésekre adott válaszaim mutatják házasságom alapjait. A mindennapok sokkal nyersebbek, mint legártatlanabb álmunk, sokkal durvábbak, mint elringató ábrándjaink... Kritikus helyzetben rádöbbenhetek, hogy álmaimban mennyi a káros önámítás („manikűrözött önkép” – Bishop), és arra is, hogy döntéseimben mennyi a fejlődést segítő realitás. A házasság, a család minden ember természetes élettere. Családból jövünk, családba megyünk. Magunk választottunk, magunk döntöttünk. „Sose nevesd ki a társad döntéseit, te is ezek egyike voltál” – figyelmeztet egy bölcs mondás.

Vegyük a házasságot kritikus, segítő szándékú nagyító alá. Túl sok a **zátonyra futott és elsüllyedt házasság** ahhoz, hogy nyugodtan megüljünk a magunk ilyen-olyan rendezettségű házasságaiban. A sorstársi segítség mindenkit épít: a romokban lévő és a segítőt egyaránt. Akik házasságban élünk, olyan kihívásokkal találkozunk, amelyek keményen próbára teszik természetes erőnkezt. Különösen nagy kihívása ez égbe kapaszkodó hitünknek-hűségünknek. A mindennapok üzemelésében vizsgálunk: a kitűnő osztályzattól a bukásig. Házasságban nincs *summa cum laude* (örökös kitűnő). Az eszményi azért eszményi, hogy belásuk: eszményien nem sikerül megvalósítanunk, de ez irányú igyekezetünk sosem hiábavaló. Sójajtozhatunk: Jaj, azok a hétköznapiak, azok a mindennapok mennyire próbára teszik időnként rózsaszínű ünnepeinket! Addig simán mennek a dolgok, míg egymás autonómiáját elfogadva, segítve, azt lehetővé téve szolgálunk. Ki-ki a neki juttatott és/vagy választott territóriumán munkálkodik úgy, hogy társa ezt elfogadja, igényli. Ez élet bonyolódása azonban nem kényeztet el függetlenségekkel, világos és kölcsönösen tolerált autonómiákkal. Ami ma működik, lehet, hogy holnapra már új kihívással teszi próbára rugalmasságunkat.

A házasság olyan, mint egy **bonyolult forgalmi helyzet** a közlekedésben. Minden mindennel összefügg, minden közlekedésben résztvevő figyelmére és szabályismeretére épül. Vita támad az előnyszabályokat illetően, a sorrendiséget illetően, az alkalmasságot illetően. Az összeütközések szükségszerűek, ha nem is mindig fizikailag, de szavakban, gesztusokban, morgásokban az élet velejárói. Sok esetben egymás figyelmén múlik, hogy ne történjék tényleges karambol. A békességes megoldás ki van szolgáltatva akkori, ottani szeretetünk életképességének, önfegyelmünknek. Rontja a békesség esélyeit, ha valamelyik közlekedő fél még a közlekedési rendőr, a karmester, a főnök szerepét is a maga „szolgálati” feladatának érzi, és éli meg, szerettei minden ellenvéleménye, sőt tiltakozása ellenére. Az alá-fölé rendeltségi helyzetek veszélyek forrásai, ha nem közös megegyezésen alapulnak, és nem rugalmasan alakíthatóak az elviselő, türelmes szeretet jegyében. A

közösen elfogadott szabályokon túl minden forgalmi gondülékenység alapja az udvariasság. Minden házasság olaja az előzékeny szolgálat. Ennek legnagyobb veszélyeztetője a türelmetlen uralkodás: az agresszív, félreszóró, tolatkodó közlekedés a család belső útjain. „De hát nem lehet úgy élni, hogy az alamuszi társ tempójához igazodjunk, amikor talpraesetten is lehet, fele annyi idő alatt is lehet, minőségi szinten is lehet...” – például ahogyan azt éppen elképzelem.

Az üzemelés ügye felfalhatja a hitvestársi köteléket. „Nincsenek természetből fogva vademberek, csak elvadultak” (Baader). Az ügy fölfalhatja az embert. A gyengébb akarátú teljesít, ahogy tud. Fogcsikorgatva és rosszabb hatásfokkal, mintha biztató hátszelet kapna elvárás helyett. Az erősebb akarátú teljesít a „majd én megmutatom” magabiztosságával. Társa helyett teljesít, és nem a társáért. A megadásra hajlamos karakter igazodik ehhez a megoldásnak látszó üzemeléshez. A folyton tűrő, igazodó egy idő után besokallhat, és robban. Jöhet a megdöbbenés hangja: „Ez a szelíd ember hogyan válhatott ilyen szeretetlenné?” Az irányító, a lehengető teljesítő egy idő után ugyanúgy besokallhat, és robban. Jöhet a megdöbbenés sóhaja: „Ez a talpraesett ember hogyan vesztette el ennyire határozott egyéniségét, és vált házsártos, kiállhatatlan emberré?” Így lesz a szeretetszövetségre hivatott házasságból hadiállapot. A jó ember minden lényegtelenből enged. De mi a lényegtelen? Mi a lényeges? Ki határozza meg? Lehetséges a lényegesnek és a kevésbé lényegesnek közös megfogalmazása. „A konzonzancia a megérett disszonancia” (József A.: Bartók védelmében). Ne a hangerő, ne a határozottabb karakter döntse el azt, ami közös megfogalmazás kell, hogy legyen. Egyfelé nézésünkől, közösen elfogadott elveinkből akkor fakadnak egy irányba haladásunkat segítő közös döntések, ha belső dialógusunk folytonosan él és működik. A megbeszélést hitvestársi szentségként kellene kezelnünk. Igen, ehhez néha le kell állni a folyton rohanó életformával, a magam fontosságát kifejezni akaró pörgéssel. Alkalom kell, amelyben lehetőség van egymás szemébe nézni, a magam szempontjai mellett a társam megértésére törekedni. Odafigyelés, megértés gyümölcsözi az egyetértést. Ha szövetségben gondolkodom házasságomat illetően, akkor van esély **szövetségmegújításokra**, akkor és úgy, amikor és ahogyan az élet megkívánja tőlünk. Előregyártott megoldások nincsenek. Irányelvek és jóra törekvő igyekezetek vannak, és legyenek is.

Igazodási képességem véges. Nem érdemes végleteken gondolkodom. Nem kötelességem mindig és mindenben igazodni a békesség kedvéért. A békesség nem cél, hanem következmény: rendeződéseink gyümölcse. Amikor a békesség célja emelkedik, akkor a problémák megoldásának folyamatában egyre több szőnyeg alá sóprés mutatkozik, mindez a „békesség kedvéért”. Fejünk lehajtása, önkritikus befelé fordulásunk realitásra segíthet bennünket. Ha hajlamos vagyok az önjelölt főnökségre, akkor jobb, ha belátom, hogy nem én vagyok az a tökéletes ember, aki irányításával köteles megváltani, megmenteni szerettei

életét, ráadásul szeretetnek álcázva az uralkodási törekvést. Ha hajlamos vagyok a vezetettség felelősséget áthárítani akaró magatartására, akkor jobb, ha beismerem, hogy a folytonos elviselés, a „nyelés” kapcsolatsorvasztó, és aránytévesztett állapotokat kövületté merevítő, élettelen házasságot hoz létre. Van, amikor ideje van az igazodásnak, és van, amikor ideje van az irányításnak. Minden valamire való emberi lelkiismeret jelzi, hogy igazodásom mikor nem helyénvaló, és irányításom mikor szolgálatnak álcázott uralkodás. Van határa a türésnek, van határa az önfegyelmzésnek. A határhelyzetnek első vészcsengője, amikor világos ténymegállapító mondataink végén nem pont van, hanem „de”. „De”-vel folytatott mondataink az öngigazolás mondatai.

Egy házasság soha nem jutna *hadiállapotig*, ha a házastársak nem akarták volna megátalkodottan megmagyarázni a maguk viselkedését, szemben társuk magyarázatával. Létezik az egymás melletti elbeszélés. Létezik a másik agyonbeszélése. A problémák jelentkezésekor megoldás-keresés helyett problémánövelő öngigazolások szoktak születni. Minél többször magyarázom ki magamat, annál edzettebb, megszokottabb, magabiztosabb, annál gördülékenyebb és csiszoltabb lesz az önideológiám. Profi önideológizáló kövületté merevedhet az ember. Miért van, hogy minden támadásként megélt kritika nyomán hajlamosak vagyunk azonnal önvédelmi állásba merevedni? Azért, mert a dolgainkat ért kritikákat személyiségünk fellegvárát ért támadásként éljük meg. Minden öngigazoló megátalkodottságom háborúra készül, tudatalatti fegyverkezésem.

Házasságok is lehetnek *diplomáciai alkukon* alapuló szerződések. A szerződés érdekkapcsolat. A mi hívő, jézusi tájékozódású szövetségi álmunk viszont egymásért élni akaró kapcsolatot jelent házasságainkban is. Sajnos a szövetség is visszaminősülhet szerződéssé. Ennek a sorvadásnak ismérvei közé tartozik az egyéni harci állások kialakulása, az erőegyensúlyon alapuló működés. Ismerjük egymás erős és gyenge pontjait. Ez utóbbiakat rendre elő is vesszük, ha helyére kívánjuk tenni házastársunkat. Ez viszont a házastársak egyéni önvédelmi és támadó fegyverkezési versenyét is jelenti. Amiben ma alulmaradtam, ahhoz holnapra új önvédelmi és támadó fegyverzetet kell találnom. Bizony ide is alkalmazható Jézus szava: „Aki kardot ragad, kard által vész el.” Aki erődemonstrációkkal akarja működtetni házasságát, az kardot ragadott...

Sok házasságra *hidegháborús állapot* jellemző, amely állapot képes évtizedekig is tartani: látszatra olyanok, mintha hitvestársak lennének; kifelé jól álcázott szövetségben élnek, befelé érzékeny riasztórendszerekkel és belefáradt kövületekkel működnék. Aki besokall, és a házasságából kimenekülésre fogja a dolgot, az elismeri vereségét ebben a harcban. Aki kiserelmesedik, az megfutamodik a problémák elől, a megoldáson fáradozás helyett. Az esetek többségében viszi magával és magában megoldatlanságait, és ezzel az újabb konfliktusok csiráit. Ha már csak két rossz közül lehet választani, akkor persze még mindig jobb vesztesnek lenni, mint egy életen át vertnek lenni, örök vesztesnek, lúzernek. De ki gondolja, hogy a házasság kisebb-nagyobb csaták és békekötések dialektikája? Sokan. Olyanok is, akik kezdetben még nem így gondolták. Tudjuk, hogy minden kimenekülés és minden elüldözés önzés. Kimenekülés: „Mentem az irhámát, és végességem beismerése igazolni is tudja szövetségötörésemet (‘nem bírom tovább’).” Elüldözés: „Széttárom kezemet, hiszen végül is nem én üldözöm el őt, hanem ő nem vállalja a velem együtt működés szent kötelességét. Én nem kiállhatatlan vagyok, hanem következetes. Aki ezt nem fogadja el, azt sajnálom.”

Amikor az egy légtérbeli szótlán lét is vibrálóan negatív erőterré torzul, akkor jön a végleges *szakítás kísértése*. Vannak persze, akiknek a látszatházasság fontosabb, mint a bűnbánattartás. Vannak, akiknek minden történés újabb öngigazoló adalék hadállásuk igazolásához. Vagyis a baj újabbakat szül, és még mélyebbre sülyeszt a szakadékban. A vallásosak mindezt kegyes bűnbevallás látszatába is be tudják öltöztetni kifelé: „En is vétkeztem, de...” Végességem azonban még nem bűn. Szeretlenségem a bűn. Megideologizált szeretetlenségem pedig súlyos bűn. A fejlehető összekapaszkodásban van minden remény. Az összekapaszkodásból pedig ismét összeülekezés születik. Az ölelésből pedig élet, hitvestársi, gyermeki élet... Élet.

Jó, ha tudom, hogy kertemben mely növények rokon természetűek, és melyeket kell távolabb ültetnem egymástól. Ha ezt figyelmen kívül hagyom, akkor gazdai munkálkodásom ellenére elmarad a termés, vagy silány lesz. A paprikát előnyös párban palántázni a megporzás miatt. Házasságunkban *összepaklántáztuk magunkat*. Magamat is ilyen paprikapalántának ismertem meg. Ha túl közel vagyunk, akkor egymás elől szívjuk el a tápanyagot? Egemás elől takarjuk el a napfényt? Jut mindkettőnknek, ha magamat úgy nevelem, hogy valamit valamiért: természet önkorlátozást, gyümölcsért együttműködést. Házasságunkban összefonódó, közös gyökértáplálkozásra vagyunk utalva. Rivalizáló lökdösődéssel leverem a virágainkat, megesebitem a már megfogant gyümölcsöket. Mennyi gyermek szenved szülei bűnei miatt! Ha nem házasság mellett döntöttem volna, akkor sem kerülhetném ki a másokhoz igazodás kihívásait. Ha lecserélném páromat, akkor sem kerülhetném ki az igazodás kötelezettségét. Élni és élni hagyni, ez így tisztességes. Éltetni, ez több ennél. Ez a Jézusra figyelő emberhez méltó hozzáállás.

Hívó vagyok, tehát azonnal bekapcsol a magyarázat: Értük teszem még a lökdösődést is... Értük viselem a kritikákat, értük keresem rendszerünkön kívül az erőforrásokat... Értük akarok még egy megélhetési forrást, értük homorítok embertelen követelmények szorításában. Értük, értük: többet anyagiakban, biztosabbat a mindennapokban, kiszámíthatót a jövőben. Drámai mártírszerepről álmódó színészként könnyen tragikomikus bohóccá válhatok... A házasság, a család stabilitása a jó elvekre, nem pedig a jó bankszámlákra épül. Amikor önmegvalósításban, egyéni sikerben, önkibontakozásban gondolkodtam a magam feje szerint, megtréfált (fejbe kólintott) az élet. Kiderülhet, hogy amit megélhetésemért tanultam, az majd megélhetésre alkalmatlannak bizonyul. „A mai ember atléta erőfeszítéseket tesz, hogy megelőzze saját orrát” (Chesterton). Túl rövid ez a földi élet ahhoz, hogy szakképesítések megszerzésével rohanjak az újabb megélhetési lehetőségek felé: mire végzek, új helyzet dönti romba előre gyártott álmaimat. Ehhez inkább a sokoldalú talpraesettség képesítését kellene megszereznem. Ami szerint élni akarok, annak kell meghatározni azt is, amiből élni akarok. Azt tapasztaltam, hogy amikor a hivatásom (nem a foglalkozásom!) jézusi irányulásában gondolkodtam, helyükre rendeződtek a dolgok: szakma (teológus, asztalos), megélhetési rugalmasság (kereskedő, asztalos, műszaki üzemeltető), felebaráti kapcsolatrendszerek (haveróktól a testvérbarátságok felé), közérzetjavító igényeim (kikapcsolódás, hobby)... Jaj, csak ne tartsam magam olyan formában istenképűnek, hogy kisistent játszom! Bizom testvérbarátaim csilingelő szeretetében, vagyis a jelzésekben, a segítőkész belém karolásokban, a hibáimmal, bűneimmel való szembesítésekben. Így lehet a *kisistenségből istenkép esélyű ember*, hitvestárs.

Ilyen az ember. Végtelenbe nyúló vágyakat, és itt és most megtapasztalható szeretettség vágyát hordozom.

Ilyen az Isten Országá is: *önszeretetünkre épül* (Máté 7,12). Amit magamnak szeretnék... „Jót kell tennem, hogy velem is jó dolgok történjenek” (Slaughter). Szeretném, ha szolgálnának, megértenének, elviselnének, kényeztetnék? De mennyire! És mennyire teszem magam is mindezt a hitvestársam felé? Könnyebb mások felé így viselkednem, mert velük nem vagyok egy életre összezárva. Őket adagolva tudom beengedni az életembe, s amikor telítődöm, kihúzódhatok, magamra csukhatom az ajtót.

Az ember nem tud *szívhangok* nélkül élni. Szeretném, hogyha szeretnék. Ha házasságom ezt nem adja meg annyira, amennyire szeretném, akkor beindulnak a fantáziálások, a menekülési mechanizmusok. A fantáziálásból munkahelyi bizalmas összemosolygások, flörtölések indulnak. A házasságomból kifagyott melegségek innen-onnan való begyűjtései indulnak meg. Ördögöt kiáltunk? Embert kiáltok. Sodródó embert. Vágyódó embert. Teljesítésben törpét, vágyaiban (elvárásaiban) óriást. Sodródásra is, de talpra állásra is képes embert kiáltok. Jaj, csak mi ne sodródjunk! Jaj, csak én ne... Milyen „jó”, hogy a világ fiai a maguk szétdobált életével elrettentő példát is mutatnak számunkra: Csak ezt ne, csak így ne! Akkor mit és hogyan?

Nekem *kellenek a levegővételek*, a kikapcsolódások, a „húzd meg, ereszd meg” ritmusok. A baj akkor jelentkezik, ha ezt a társam nem akkor és nem úgy gondolja számomra, ahogyan én igényelném. Rugalmasságom és az ő rugalmassága vizsgázik. Egymás igényeinek ismerete, rendezése nem bízható a véletlenre. Határok között tartott igények teljesíthetők, még úgy is, ha piaci szempontok rendezik: Te ezt kéred, ezért én azt kérem. Ha alkuinkban bukásra állunk, az rugalmatlanságaink miatt van. Ekkor a magam bizonyítványát elemezzem, ő meg az övét. Még akkor is, ha könnyebb lenne mindegyikünknek a másikét kritizálni. Fegyelem és kegyelem. Fegyelem az igényeimben, kegyelem a társam igényeinek kezelésében. „Igyényeink növekedését illetően határtalanul fejlődő állatfaj vagyunk” – írja Galgóczy Erzsébet az emberről. Amikor kérem a tanácsot, akkor kapjam. Ne akkor, amikor társamnak éppen csak vádbeszédre futja. Amikor a tanácsomat kéri, akkor adjam, ne akkor, amikor szökőáramat (cunami) éppen rá akarom zúdítani. Fel kell zárkóznunk egymás befogadó, feldolgozó képességéhez. Az érzelmi habokkal torzított valóság ritkán

hoz reális megoldásokat. Jaj, a személyi szabadság parttalan, gáttalan árvízében kapálódzóknak! Fölhabzó árvízben a jó úszók is fulladoznak. Aki már fulladozik, az lehúzza azt is, akibe kapaszkodhat, sőt azt is, aki mentené. Az életosztón a legtöbb halál okozója. Mi az éltető jézusi ösztönre (ösztönzőre) kötöttünk szövetséget.

A házasság is megfogam, kihordjuk, felcseperedik, felnőtté érik, és minden betegséget, balesetet, krízist megél, és túl kell élnie. Jó lenne, ha túlélne. Túlélés? Van, amikor nincs másra esély, csak a túlélésre. Ez is jobb, mint a megfutamodás, a kimenekülés. Valahogy ki kell húzni addig, míg erőt nem gyűjtünk a megújulásra. Ezért a megfutamodás helyett szóba állok a stratégiai visszavonulással. Egyszer valaki három napra bekérezkedett családjunkba, hogy erőt gyűjthessen konfliktusuk kezeléséhez. Egy adott teherhez megfelelő erőnlét szükséges. Távolságot a lehiggadásért, a tárgyilagos értelmezhetőségért. Lenyugodni, felmérni, erőt gyűjteni. Lehetséges, hogy ez egy időre két ágyra cseréli a hitvesi ágyat, az egy hálószoba helyett a két helyiségben alvást jelenti. Vajon ez elmehet odáig is, hogy egyikük külön házba költözik (szülőkhöz, alberletbe), megtartva a családi napi üzemelési együtt működést? Ezt is jelentheti, bár családban élve ez már inkább a haldoklás jele. Minden közösen eldöntött, elfogadott távolságtartás az újjászületés reményét munkálhatja.

Szusszanásnyi esélyt adunk és kapunk ahhoz, hogy összeszedjük magunkat. Értem és magunkért, nem ellened. A lelkigyakorlatban is az a jó, amikor néhány napra elvonulunk, hogy kísértésünk se lehessen korrekciós megtéré- sünk helyett a mindennapi üzemelésekbe menekülni.

Utolsó életjelenségként a házasság is megöregszik... meghal. A felek elhunytával. Sajnos egymás gyilkolásával is exítálhat. Életfogytiglani lelkiismeret-furdalás a büntetés, a vallásosak szerint ennél is súlyosabb: kárhoznak mondják. A magunk gyártotta „rács mögött” már hiába kántálom bizonyítványom magyarázatait, magamon kívül kit érdekel? Milyen nagy sikerélmény viszont egy *eredményes újraélesztés!* Szakembernek is, testvérbarátnak is, hát még az érintetteknek. Hiszek a szeretet feltámadásában. Hiszek a megroppant házasságok új életre kelésében.

A házasságban a felek vagy mártírok (elszenvedők), vagy szentek (éltetők) lesznek. Mindkettő üdvösség esélyű eredmény, de törekednünk az életszentségre kell...

